

Ρωσική Αμερική: Ορθόδοξος Ιεραποστολή στην Αλάσκα (1794 - 1898)

Εν πρώτοις, η Αλάσκα δεν αποτελεί μόνον το ιστορικό μας ξεκίνημα. Είναι, και θα παραμείνει πάντοτε, το πνευματικό θεμέλιο της εκκλησίας μας, το βασικό σημείο αναφοράς της. Οτιδήποτε οι ορθόδοξοι χριστιανοί της Αμερικής πράττουμε εντός της Εκκλησίας και για την Εκκλησία, πρέπει διαρκώς να συγκρίνεται με το άγιο και υψηλό, αιώνιο ιδεώδες: τους αποστόλους της ορθόδοξου πίστεως στην Αλάσκα, τον ιεραποστολικό τους ζήλο, την καθόλου αφοσίωση στην κλήση τους.

π. Αλέξανδρος Σμέμαν¹

1. ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ ΚΑΙ ΕΠΟΙΚΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΛΑΣΚΑ (1741 - 1799)

Στις 20 Ιουλίου 1741, εορτή του προφήτου Ηλιού, επί του καταστρώματος του πλοίου *Άγ. Πέτρος*, τελείται, από τον ιερομόναχο Ιλαρίωνα Τρούσοφ και τον ιερέα Ιγνάτιο Κοζιρέφσκυ, η πρώτη ορθόδοξη θεία λειτουργία στην αμερικανική ήπειρο.²

Τα ιστιοφόρα *Άγ. Πέτρος* και *Άγ. Παύλος*, υπό την διοίκηση του πλοιάρχου Βίτους Μπέρινγκ³ και του νεαρού υποπλοιάρχου

1. Από τον πρόλογό του σε Β. Smith (1980:3).

2. C. Tarasar, εκδ. (1975:15).

3. Ο Βίτους Μπέρινγκ (1680-1741), ρώσος πολίτης δανικής καταγωγής και χριστιανός ορθόδοξος κατά το θρήσκευμα, εντάχθηκε ως ανθυποπλοίαρχος στο ρωσικό ναυτικό το 1704 και υπηρέτησε επιτυχώς στην Αζοφική και την Βαλτική Θάλασσα. Συνέδεσε το όνομά του με τις εξερευνήσεις του Βερίγγειου Πορθμού και της Αλάσκα, οι οποίες επέτρεψαν στη Ρω-

Αλεξίου Τσίρικοφ⁴ αντιστοίχως, αποτελούσαν την δεύτερη εξερευνητική αποστολή της χερσονήσου Καμτσάτκα⁵ (1732-1741), η οποία συγκροτήθηκε με απόφαση της ρωσικής Γερουσίας και τέθηκε υπό την αιγίδα της αυτοκρατορίας Άννας, αδελφής του Μεγάλου Πέτρου. Επρόκειτο για μία από τις πολυπληθέστερες και πλέον δαπανηρές αποστολές της ρωσικής κυβερνήσεως. Συμμετείχαν σ' αυτήν περί τους 150 ανθρώπους, ενώ το κόστος της προσέγγισε τα 2 εκατομμύρια ρούβλια.⁶ Ενεργός υπήρξε, άλλωστε, η

σία να θέσει πόδα στην Βορειοαμερικανική Ήπειρο. Βλ. F.A. Golder (1932) και R. Murphy (1961).

4. Ο Αλέξιος Τσίρικοφ (1703-1748) την εποχή εκείνη ήταν καθηγητής ναυσιπλοΐας στη Ναυτική Ακαδημία της Αγ. Πετρούπολεως. Κατόπιν συστάσεων της Ακαδημίας, η ρωσική Γερουσία αποφάσισε την συμμετοχή του στην αποστολή. Βλ. B. M. Bensin (1967:7-8) και C. Ford (1961), όπου και δημοσιεύονται οι αναφορές του και τα ημερολόγια καταστρώματος.

5. Ο αυτοκράτορας Πέτρος ο Μέγας (1672-1725), εγκαινιάζοντας την συστηματική εξερεύνηση των ακτών και των νήσων του Βορείου Ειρηνικού, ανέθεσε, το 1719, στον Βίτους Μπέρινγκ την αρχηγία της πρώτης εξερευνητικής αποστολής στην χερσόνησο της Καμτσάτκα, εφοδιάζοντάς τον με ειδικές γραπτές οδηγίες για την ευδωσή της. Οι προετοιμασίες διήρκεσαν περίπου 2 έτη και στις 21 Ιουλίου 1728 ο Μπέρινγκ απέπλευσε από το λιμάνι του Πετροπαβλόφσκ με το μικρό ιστιοφόρο *Αρχάγγελος Γαβριήλ*. Πλέοντας προς βορράν ανακάλυψε ένα αρκετά μεγάλο νησί, στο οποίο έδωσε το όνομα Άγιος Λαυρέντιος· πρόκειται για το δυτικότερο άκρο της Β. Αμερικής και την πρώτη ανακάλυψη αμερικανικής γης από τον δανό θαλασσοπόρο.

Συνεχίζοντας κατά μήκος των ακτών της Σιβηρίας και αφού ανακάλυψε τις νήσους Διομήδη, έφθασε σε γεωγραφικό πλάτος 67° 30' Β., αποτυγχάνοντας όμως, εξ αιτίας των καιρικών συνθηκών, να προσεγγίσει τις ηπειρωτικές ακτές της Β. Αμερικής. Αυτό που ο Μπέρινγκ απέδειξε ήταν ότι οι δύο ήπειροι, Ασία και Αμερική, δεν συνδέονταν διά ξηράς. Το θαλάσσιο τμήμα που χωρίζει τις δύο ηπείρους ονομάστηκε *Βερίγγειος Πορθμός* προς τιμήν του.

Στο μεταξύ, το 1732, ο Ιβάν Φεντόροφ, επιβαίνοντας στο *Αρχάγγελος Γαβριήλ*, κατόρθωσε να χαρτογραφήσει τις Αλεούτιες Νήσους και τον Βερίγγειο Πορθμό, ενώ συνέλεξε και φόρο υποτέλειας (!) από τις φυλές των ιθαγενών.

Οι άκρως ενδιαφέρουσες αναφορές και το ημιτελές της πρώτης αποστολής της Καμτσάτκα, παρακίνησαν την ρωσική Γερουσία να οργανώσει και δεύτερη.

Για την πρώτη εξερευνητική αποστολή του Μπέρινγκ βλ. A. I. Andreyev (1952), N.V. Berkh (1963), F.A. Golder (1914) και (1932), M. Ricks (1970) και S. Waxel (1962).

6. Βλ. M. Oleksa (1992:81-82).

συνδρομή της Αυτοκρατορικής Ακαδημίας Επιστημών⁷ και της Ρωσικής Ιεράς Συνόδου.⁸

Τα δύο ιστιοφόρα απέπλευσαν στις 4 Ιουνίου 1741 από το λιμάνι του Πετροπαβλόφσκ⁹ της Ανατολικής Σιβηρίας, με στόχο την περαιτέρω εξερεύνηση των ακτών της αμερικανικής ηπείρου, οι οποίες βρίσκονταν απέναντι από την χερσόνησο της Καμτσάτκα. Ο Τσίρικοφ αντίκρυσε πρώτος την Αλάσκα στις 15 Ιουλίου. Προσέγγισε μιαν επιβλητική και απόκρημνη, βραχύδη ακτή, ευρισκόμενος στο Αρχιπέλαγος Αλέξανδρος, ΝΑ της νεοανακαλυφθείσης χώρας.¹⁰

Ο Τσίρικοφ επέστρεψε στην Καμτσάτκα στις 8 Οκτωβρίου 1741, αγνοώντας την τύχη 21 ανδρών του πληρώματός του. Είχε κατορθώσει να προσδιορίσει επακριβώς ένα σημείο της αμερικανικής ηπείρου και κατά προσέγγισιν την θέση μερικών από τις Αλεούτιες Νήσους.¹¹

Το Άγιος Πέτρος, ακολουθώντας πορεία ίδια μ' εκείνη του σκάφους του Τσίρικοφ, προσέγγισε την βόρεια αμερικανική ήπειρο στις 19 Ιουλίου. Ο Μπέρινγκ και το πλήρωμά του έμειναν έκθαμβοι από το αποκαλυπτικό πανόραμα μιας αλυσίδας επιβλητικών, χιονισμένων βουνών.¹² Ο Μπέρινγκ ονόμασε το υψηλότερο από αυτά *Προφήτη Ηλία*,¹³ προς τιμήν του εορτάζοντος, την επο-

7. Στην αποστολή συμμετείχαν και αρκετοί επιστήμονες, επιφορτισμένοι με το έργο της συλλογής πληροφοριών σχετικών με την φυσική ιστορία των προς εξερεύνηση περιοχών. Μεταξύ αυτών, στο Άγ. Πέτρος, και ο Τζ.Β.Στέλλερ, ένας από τους κορυφαίους φυσιολγώστες της Ευρώπης. Βλ. Gr. Afonsky (1977:3-4) και Α.Ι. Andreev (1952:35).

8. Ο επίσκοπος Ιρκούτσκ Ιννοκέντιος (Περούνοβιτς) απέστειλε ιερείς, εικόνες και λειτουργικά σκεύη για την κάλυψη των θρησκευτικών αναγκών των πληρωμάτων. Βλ. Β.Μ. Bensin (1967:7).

9. Κατά τον Β.Μ. Bensin (1967:8) το λιμάνι εγκαινιάστηκε ουσιαστικά από τους δύο θαλασσοπόρους και οφείλει την ονομασία του στα πλοία που έλαβαν μέρος στην αποστολή.

10. Σύμφωνα με τον Μ. Oleksa (1992:82) ο Τσίρικοφ αντίκρυσε τις δυτικές ακτές της νήσου Πρίγκηπας της Ουαλίας που βρίσκεται στο Αρχιπέλαγος Αλέξανδρος, σε γεωγραφικό πλάτος 55° 21' Β.

11. Η. Bancroft (1970³:72-74).

12. F.A. Golder (1932:28-43) όπου και η περιγραφή.

13. Η ορεινή αλυσίδα *Προφήτης Ηλίας* (St. Elias), η οποία ενώνει το νοτιοανατολικό τμήμα της Αλάσκα με την υπόλοιπη χώρα, κατατάσσεται μεταξύ των υψηλότερων παρακτίων ορέων του κόσμου. Το μήκος της εί-

μένη της ανακάλυψης, αγίου. Μετά την θ. λειτουργία της 20^{ης}, μέλη του πληρώματος περιορίστηκαν στην εξερεύνηση της παρακείμενης ακτής για 2 μόνον ώρες, κατόπιν αυστηρής διαταγής του κυβερνήτη.¹⁴ Το πλοίο αναχώρησε αυθημερόν με προορισμό την χερσόνησο της Καμπσάτκα.

Κατά την διάρκεια του ταξιδιού της επιστροφής ο Μπέρινγκ ανακάλυψε, στη νότια ακτή της χερσονήσου της Αλάσκα, τις Νήσους Σουμάγκιν (Shumagin Islands)· ονομάστηκαν έτσι για να τιμηθεί ο ναύτης Νικήτας Σουμάγκιν που είχε ταφεί εκεί.¹⁵

Το Άγιος Πέτρος ναυάγησε σε ένα μικρό νησί, νοτιώς της Καμπσάτκα, που σήμερα ονομάζεται Νήσος του Μπέρινγκ. Ο Βίτους Μπέρινγκ, προσβεβλημένος από σκορβούτο, πέθανε εκεί στις 8 Δεκεμβρίου 1741. Οι επιζήσαντες, υπό την ηγεσία του υποπλοιάρχου Ουάξελλ, ναυπήγησαν ένα μικρό σκάφος, χρησιμοποιώντας τα υπολείμματα του ναυαγίου και κατόρθωσαν να επιστρέψουν στο Πετροπαβλόφσκ στις 26 Αυγούστου 1742.¹⁶

Παρά τις δυσκολίες και τα όσα τραγικά συνέβησαν, η εξερευνητική αποστολή των Μπέρινγκ και Τσίρικοφ πέτυχε τον επιστημονικό της στόχο. Χαρτογραφήθηκε μεγάλο μέρος των ακτών της βορειοδυτικής Βορείου Αμερικής, ενώ ανακαλύφθηκε ικανός αριθμός νήσων της αλυσίδας των Αλεουτιών.¹⁷

Το σημαντικότερο, ίσως, όλων ήταν το φορτίο 1.500 δερμάτων θαλάσσιας βίδρας, που οι άνδρες των δύο πλοίων κατόρθωσαν να μεταφέρουν πίσω μαζί τους από την Αλάσκα. Οι γούνες πουλήθηκαν για 1.000 περίπου ρούβλια εκάστη στους κινεζικούς εμπορικούς σταθμούς, πλησίον της λίμνης Βαϊκάλης.¹⁸

ναι 320 χλμ. και το μέγιστο πλάτος 160 περίπου χλμ. Το όρος *Προφήτης Ηλίας* (5.849 μ.) ξεπερνά σε ύψος ακόμη και τα υψηλότερα όρη άλλων περιοχών των ΗΠΑ.

14. Εν τούτοις, το χρονικό αυτό διάστημα αποδείχθηκε αρκετό για τον Τζ.Β. Στέλλερ, ώστε να συλλέξει δείγματα της τοπικής χλωρίδας και να κερδίσει την φήμη του πρώτου φυσιοδίφη της Αλάσκα. Βλ. Gr. Afonsky (1977:4).

15. M. Oleksa (1992: 82).

16. Τον Ιούνιο του 1742 ο Αλέξιος Τσίρικοφ γύρισε πίσω, προς αναζήτηση του Μπέρινγκ και των ανδρών του. Αποβιβάστηκε μάλιστα στη νήσο Μπέρινγκ, δίχως όμως να ανακαλύψει ίχνος των ναυαγών. Επέστρεψε άπρακτος στο Πετροπαβλόφσκ στις 2 Ιουλίου. Βλ. R. Makarova (1975:39-41).

17. M. Oleksa (1992:83) και Gr. Afonsky (1977:5).

18. B. Smith (1980:8).

Όταν η ρωσική Γερουσία στην Αγία Πετρούπολη παρέλαβε, το 1743, την αναφορά του πλοιάρχου — πλέον — Αλεξίου Τσίρικοφ, αποφάσισε «να μην αναληφθεί περαιτέρω δράση, αφού η Γερουσία δεν διαπίστωσε κάποιο επωφελές αποτέλεσμα». Η αυτοκράτειρα Ελισάβετ, κόρη του Μεγάλου Πέτρου, ενέκρινε την απόφαση.¹⁹

Για μια περίοδο 50 περίπου χρόνων μετά τις ανακαλύψεις των Μπέρινγκ και Τσίρικοφ, η νησιωτική — κυρίως — Αλάσκα κατέστη θέατρο εξερευνήσεων, και εν τέλει εποίκισμού, ενός ετερόκλητου πλήθους εμπόρων, ναυτικών, κυνηγών θηραμάτων και απλών τυχοδιωκτών. Παρακινημένοι από τις εντυπωσιακές διηγήσεις μελών των πληρωμάτων της αποστολής του 1741, συνέρρεαν στο λιμάνι του Οκχότσκ και την χερσόνησο της Καμτσάτκα στη νοτιοανατολική Σιβηρία, σχημάτιζαν μικρές εμπορικές επιχειρήσεις²⁰, οργάνωναν αποθήκες, ναυπηγούσαν ή ναύλωναν πλοία εντελώς ανασφαλή,²¹ προσλάμβαναν έμπειρους πλοηγούς και πληρώματα και, δίχως χάρτες, οπλισμένοι με λιγοστά τουφέκια, τσεκούρια και μαχαίρια, εφορμούσαν προς τις ακτές της Αλάσκα, με κοινό όραμα και μοναδικό σκοπό την εκμετάλλευση των νέων πηγών πλουτισμού που προσέφερε το γουνεμπόριο.

Οι *promyshlenniki*²² αυτοί, παρασυρμένοι από τον “πυρετό της

19. Βλ. Β.Μ. Bensin (1967:11), όπου παρατίθεται και το κείμενο της αποφάσεως της Γερουσίας.

20. Το 1743, περίπου 40 ιδιωτικές ρωσικές εταιρείες ασχολούνταν με το γουνεμπόριο στα νησιά και την ηπειρωτική Β. Αμερική. Βλ. R. Makarova (1975:37-39). Η ύπαρξή τους, κατά τον Μ. Oleksa (1992:92) ήταν απόρροια της οικονομικής πολιτικής του άναρχου καπιταλισμού (*laissez-faire*) που υιοθέτησε η αυτοκράτειρα Αικατερίνη η Μεγάλη (1762-1796).

21. Τα σκάφη αυτά, συναρμολογημένα με κομμάτια χονδρού σχοινού ή λωρίδες δέρματος, ονομάστηκαν *shitik*, δηλ. «ραμμένα». Σύμφωνα με αναφορές της εποχής, κατασκευάζονταν «κατά τον χειρότερο δυνατό τρόπο», υπερφορτώνονταν με πυρομαχικά και προμήθειες, δίχως να λαμβάνεται καμμία μέριμνα για την ορθή κατανομή του βάρους. Σε κάθε περίπτωση αποδείχθηκαν ανεπαρκή για τόσο επικίνδυνα ταξίδια, εμφανίζοντας απώλειες της τάξεως του 20%. Βλ. Gr. Afonsky (1977:8), όπου και παρατίθενται αναφορές εμπειρογνομόνων της εποχής σχετικά με τον τρόπο κατασκευής και την ασφάλεια των εν λόγω σκαφών.

22. *Promyshlennik* = έμπορος, επιχειρηματίας, βιοτέχνης; αργότερα και βιομήχανος. Βλ. Α. Ι. Smirnitsky (1981¹²): *Russian - English Dictionary*, Moscow. Την εποχή εκείνη ο όρος περιγράφει κυρίως τους κυνηγούς της γούνας (J.R. Gibson) και κατ' επέκτασιν όλους τους “ανθρώπους των συνόρων” που, με στόχο το εμπορικό κέρδος, εξερεύνησαν και εποίκισαν την

γούνας²³, είχαν οδηγηθεί στη Σιβηρία, τον 17^ο αιώνα, εξ αιτίας της ζιμπελίνας. Τώρα οδηγούνταν στην Αλάσκα λόγω της θαλάσσιας βίδρας, ανοίγοντας νέους δρόμους επέκτασης και προσφέροντας, εκόντες άκοντες, καινούργια εδάφη και υπηκόους στη Ρωσική Αυτοκρατορία, αλλά και νέους πιστούς στη Ρωσική Ορθόδοξο Εκκλησία.

Το κυνήγι της θαλάσσιας βίδρας²⁴ απετέλεσε τον ακρογωνιαίό λιθο του ρωσικού ναυτικού εμπορίου κατά το β' μισό του 18^{ου} αιώνα.²⁵ Οι γούνες των σπάνιων αυτών θηλαστικών προωθούνταν στην αγορά της ρωσο-κινεζικής μεθορίου, όπου πωλούνταν σε τιμές εξαιρετικά υψηλές²⁶, με αποδέκτες μέλη της κινεζικής άρχουσας τάξεως.

Είναι αδύνατον να περιγραφούν εδώ οι 100 και πλέον εξερευνητικές και εμπορικές αποστολές προς την Αλάσκα, οι οποίες έλαβαν χώρα την περίοδο αυτή.²⁷ Η προσπάθεια περιορίζεται ανα-

Αλάσκα (B. Smith). Ο ρόλος τους στην διάδοση της Ορθοδοξίας υπήρξε αμφιλεγόμενος· αποτελεί, όμως, κοινή παραδοχή ότι, δίχως την ενεργό παρουσία τους στην περιοχή, οι εξελίξεις που ακολούθησαν πιθανόν να μην είχαν συντελεστεί ποτέ. Βλ. M. Oleksa (1992:83-84).

23. Αγγλιστί *the fur rush*. Μαζική μεταναστευτική εξόρμηση με στόχο το κυνήγι των πολύτιμων για την γούνα τους θηλαστικών. Κάτι αντίστοιχο με τον «πυρετό του χρυσού», (*the gold rush*), που έλαβε χώρα στη νοτιοανατολική ηπειρωτική Αλάσκα και την γειτονική Βρετανική Κολομβία στα τέλη του 19^{ου} και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα.

24. Η θαλάσσια βίδρα (*enhydra lutris*) συναντάται μόνον στις παράκτιες περιοχές του Β. Ειρηνικού, μεταξύ των Κουρίλλων Νήσων και της Νότιας Καλιφόρνια. Ονομάστηκε από τους Ρώσους κάστορας της Καμτσάτκα ή θαλάσσιος κάστορας εξ αιτίας της ομοιότητας της γούνας της με εκείνη του κάστορα. Η γούνα της, θεωρούμενη από τους ιθαγενείς της Αλάσκα ως σύμβολο κύρους και ευμάρειας, ήταν περιζήτητη μεταξύ της κινεζικής αριστοκρατίας, λόγω της απαλότητας και της πυκνότητάς της. Αφού κινδύνευσε με αφανισμό, σήμερα η θαλάσσια βίδρα είναι προστατευόμενο είδος. Βλ. J.R. Gibson (1969:28-29).

25. Εκτός της θαλάσσιας βίδρας, οι ρώσοι γουνέμποροι ενδιαφέρονταν για την φώκια, τον θαλάσσιο λέοντα, τη θαλάσσια αγελάδα (είδος που εξαφανίστηκε τον 19^ο αι.) και την γαλάζια αλεπού· θηλαστικά που συναντώνται στην νησιωτική, κυρίως, Αλάσκα.

26. Κατά την διάρκεια του 18^{ου} αιώνα το γουνεμπόριο κατελάμβανε το 85% των συνολικών εμπορικών εξαγωγών της Ρωσίας προς την Κίνα. Το 1737, στην αγορά της Καμτσάτκα, η τιμή μιας γούνας θαλάσσιας βίδρας ήταν διπλάσια από την αντίστοιχη μιας ζιμπελίνας και τετραπλάσια από εκείνη μιας γαλάζιας αλεπούς. Οι τιμές αυξάνονταν αισθητά στην κινεζική αγορά. Βλ. E.C. Cowdin (1846:534).

27. Ο V. N. Berkh (1974) αποτελεί μια ολοκληρωμένη και αξιόπιστη πηγή πληροφοριών.

γκαστικά σε όσες εξ αυτών επέδρασαν με τρόπο καταλυτικό στη γνωριμία και την σύναψη σχέσεων των εποίκων με τους ιθαγενείς και την ιεραποστολική παρουσία της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας στην περιοχή.

Ο έμπορος Νικηφόρος Τραπεζνικοφ χρηματοδότησε 10 συνολικά αποστολές στις Αλεούτιες Νήσους, μεταξύ του 1743 και 1768. Μία από τις πρώτες του επενδύσεις ήταν και το πλοίο *Ευδοκία*, με κυβερνήτη τον αργυροχόο από τη Βόρεια Ρωσία Μιχαήλ Ναβόντσικοφ, ο οποίος συμμετείχε στην δεύτερη αποστολή του Μπέρινγκ.²⁸ Ο Ναβόντσικοφ έπλευσε κατ' ευθείαν προς τις Αλεούτιες, ανακάλυψε και χαρτογράφησε τις νήσους Άττου, Αγκάτου και Νίαρ, ενώ συνήψε εμπορικές επαφές με τον ιθαγενή πληθυσμό. Στο ταξίδι της επιστροφής πήρε μαζί του στην Σιβηρία ένα αγόρι από τη νήσο Άττου, το οποίο βαπτίστηκε στο Μπολσερέτσκ την 1^η Αυγούστου του 1747, λαμβάνοντας το όνομα Παύλος. Πρόκειται για την πρώτη επισήμως καταγεγραμμένη βάπτιση ιθαγενούς.²⁹

Ο Στέφανος Γκλότοφ, το 1759, έφτασε μέχρι το Ούμνακ, του συμπλέγματος των Νήσων Φοξ.³⁰ Παρέμεινε εκεί για 2 χρόνια και βάπτισε έναν μικρό Αλεούτιο³¹, δίνοντάς του το όνομα Ιβάν. Το Μάιο του 1762 ο Γκλότοφ επέστρεψε στη Σιβηρία έχοντας μαζί του πολύτιμο φορτίο με γούνες θαλάσσιας βίδρας και γαλάζιας αλεπούς, τις οποίες είχε συλλέξει από κοντινά του Ούμνακ νησιά. Ο μικρός Ιβάν Γκλότοφ τον ακολούθησε· διδάχθηκε ανάγνωση και γραφή στα ρωσικά και αργότερα επέστρεψε στο νησί του. Οι Αλεούτιοι θεωρούσαν τον Στέφανο Γκλότοφ ως τον πρώτο ορθόδοξο ιεραπόστολο.³²

Ο Γκλότοφ χαρτογράφησε τις 8 Αλεούτιες νήσους που βρίσκονται ανατολικά της Ουναλάσκα, καθώς και τη νήσο Κόντιακ (Kodiak Island), την οποία ανακάλυψε το 1763.³³

28. B.M. Bensin (1967:11).

29. C. Tarasar, εκδ. (1975:330).

30. M. Oleksa (1992:88).

31. Σε καταστάσεις εξαιρετικής ανάγκης και λόγω ελλείψεως ιερέως, κατά την ορθόδοξη παράδοση και σε συνθήκες ασκήσεως οικονομίας, το βάπτισμα μπορεί να τελεσθεί και από λαϊκούς.

32. Ο Ιννοκέντιος Βενιαμίνοφ, 70 περίπου χρόνια αργότερα, συνάντησε αρκετούς Αλεούτιους με το επίθετο Γκλότοφ στις Νήσους Fox. Βλ. Nichols - Croskey (1972:47) και B. M. Bensin (1967:11-12).

33. Πριν από την άφιξη του Γκλότοφ, στο νησί προσπάθησαν να εγκα-

Κατά το β' μισό του 18^{ου} αιώνα (1741-1786) είχαν ανακαλυφθεί από τους Ρώσους ολόκληρη η μακρά αλυσίδα των Αλεουτίων και οι νήσοι Πριμπίλοφ³⁴, η χερσόνησος της Αλάσκα και η νήσος Κόντιακ. Οι εν λόγω περιοχές κατοικήθηκαν από promyshlenniki, οι οποίοι νυμφεύθηκαν γυναίκες των τοπικών φυλών³⁵, έγιναν γονείς εκατοντάδων δίγλωσσων παιδιών, στα οποία έδωσαν ονόματα χριστιανικά. Υπ' αυτό το πρίσμα, οι promyshlenniki προετόμασαν το έδαφος για την σπορά του ευαγγελικού λόγου και τη διάδοση της ορθοδόξου πίστεως στην Αλάσκα.

Με διάταγμα της 2^{ας} Μαρτίου 1766, η αυτοκράτειρα Αικατερίνη Β' έθεσε υπό την επικυριαρχία της τις νεοανακαλυφθείσες περιοχές των Αλεουτίων νήσων. Στο επίσημο κείμενο που εστάλη στον κυβερνήτη της Σιβηρίας, η αυτοκράτειρα προσέθετε ιδιοχείρως:

Προς τους promyshlenniki: θυμηθείτε να συμπεριφέρεσθε ευγενώς στους νέους σας αδελφούς, τους ιθαγενείς των νησιών αυτών. Να μην τους καταπιέζετε, ούτε να τους εξαπατάτε.³⁶

τασταθούν ομάδες promyshlenniki, οι οποίοι εκδιώχθηκαν από τους ιθαγενείς. Ο Γκλότοφ, επιβαίνοντας στο *Αδριανός και Ναταλία*, αποβιβάστηκε στο Κόντιακ έχοντας μαζί του έναν ιθαγενή διερμηνέα. Συνάντησε την έντονη αντίσταση των ιθαγενών και είχε σοβαρές απώλειες μεταξύ των ανδρών του. Η νήσος Κόντιακ υπήρξε η βάση της πρώτης οργανωμένης ρωσικής ιεραποστολής στην Αλάσκα, τρεις δεκαετίες αργότερα. Για τα ταξίδια και τις περιπέτειες του Γκλότοφ βλ. V.N. Berkh (1974:62-73) και R. Pierce, εκδ. (1978:5).

34. Οι νήσοι Αγ. Παύλος και Αγ. Γεώργιος, που βρίσκονται βορειώς των Αλεουτίων, ανακαλύφθηκαν στις 29 Ιουνίου 1786 από τον πλοίαρχο Γαβριήλ Πριμπίλοφ. Βλ. R. Pierce, εκδ. (1978:4)

35. Οι κύριες ομάδες των αυτοχθόνων λαών της Αλάσκα είναι: α) οι Ινδιάνοι Τλίνγκιτ, που ζουν στα νοτιοανατολικά παράλια, β) οι Αλεούτιοι, που ζουν στις Αλεούτιες Νήσους και στην χερσόνησο της Αλάσκα, γ) οι Εσκιμώοι της ακτής του Βερίγγειου Πορθμού και των παραλίων του Αρκτικού Ωκεανού, δ) οι Ινδιάνοι Τινέχ της ενδοχώρας, η γλώσσα των οποίων ανήκει στην οικογένεια των αθαμπασκανών γλωσσών. Το ίδιο το όνομα *Αλάσκα* προέρχεται από το αλεουτιανό *αλάσκα* και την *άλασκα* των Εσκιμώων. Και στις δύο γλώσσες σημαίνει «ήπειρος». Περισσότερα βλ. σε H. Bancroft (1970³), C. Hulley (1970²) και M. Oleksa (1992).

36. Το διάταγμα (*ukaz*) παρατίθεται από την R. Makarova (1975:44).